

PREVENTIE EN REMEDIERING VAN ONTWIKKELINGS- EN LEERACHTERSTANDEN

**INSTRUMENT VOOR DE ANALYSE VAN DE
BEGINSITUATIE**

**SECUNDAIR ONDERWIJS
1STE GRAAD**

INHOUDSOPGAVE

Aanwijzingen voor de gebruiker	3
Waar staan we en waar willen we naartoe i.v.m. het thema Preventie en Remediëring (PR)? ...	4

Doelen:

LEERLINGNIVEAU

doel 1	De motivatie voor ontwikkeling en leren bij de leerlingen verhogen.	5
doel 2	De ontwikkeling en/of leerwinst bij elke leerling maximaliseren.	7

LEERKRACHTNIVEAU

doel 3	Instrumenten hanteren om op een systematische wijze de ontwikkeling en/of leerwinst van de leerlingen op te volgen	9
doel 4	Vormen van flexibele klasorganisatie hanteren	13
doel 5	De heterogeniteit van de groep positief kunnen aanwenden, o.a. via vormen van coöperatief leren	17
doel 6	In functie van de leerlingengroep gericht differentiëren in het leertraject/curriculum (differentiëren in doelen, inhouden, materialen, tempo, werkvormen, aanpak, evaluatie)	19
doel 7	Op een planmatige wijze hulp bieden bij problemen (diagnose en remediëring), indien nodig in samenwerking met collega's of externen (clb, ...)	24
doel 8	Ouders actief betrekken bij de probleemanalyse en de ondersteuning van de leerling	27

SCHOOLNIVEAU

doel 9	Betrekken van het hele schoolteam bij de permanente cyclus van doelbepaling, planning en bijsturing op basis van evaluatiegegevens	29
doel 10	Actief ondersteunen door de schoolleiding	31
doel 11	Systematisch en regelmatig gebruik maken van interne communicatiekanalen en overlegstructuren.	34
doel 12	Samenwerken met externen, inclusief ouders	36
doel 13	Voeren van een professionaliseringsbeleid	38

Aanwijzingen voor de gebruiker

Doelgroep Het screeningsinstrument is bestemd om leerkrachten en schoolteams van de eerste graad secundair - bij voorkeur met ondersteuning van een begeleider - een scherper zicht te helpen krijgen op hun praktijk. Daarbij wordt gefocust op het thema Preventie en Remediëring van leer- en ontwikkelingsachterstanden (PR) uit het geïntegreerde ondersteuningsaanbod Gelijke Onderwijskansenbeleid.

Invulwijze Dit instrument voor een specifieke analyse van de beginsituatie voor het thema Preventie en Remediëring van leer- en gedragsmoeilijkheden bevraagt de mate waarin je de doelen¹ gerealiseerd hebt.
We leggen je telkens vragen voor waarin per doelstelling concrete praktijkhandelingen beschreven worden zoals:

Item 2: conflicten tussen leerlingen benutten om er op een constructieve manier mee te leren omgaan.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
--	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

en waarbij men volgende 5-puntenschaal hanteert:

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Balans Aan het einde van elke doelstelling geven we een tabel waarin je de scores samenbrengt. Dat is dan het vertrekpunt om voor elke reeks vragen een **balans** op te maken. Je krijgt een zicht op de mate waarin de aangegeven actiepunten gerealiseerd zijn in de eigen praktijk.

Elke rubriek eindigt met een moment van reflectie: wat **besluit** je over het beeld dat je voor de eigen praktijk en opvattingen hebt samengesteld? En: welke initiatieven of **werkpunten** kan je uit die reflectie distilleren?

Praktisch Het invullen van de schalen neemt zo'n **vijftig minuten** in beslag. Men kan de onderdelen (doelstellingenniveaus) ook los van elkaar gebruiken (moment en volgorde zijn dus willekeurig).

Uitwisseling Deze vragenlijst individueel invullen kan voor de eigen praktijk al één en ander opleveren. Maar eigenlijk krijgt het instrument pas zijn volle impact als men de eigen analyses met die van collega's kan confronteren. Van die uitwisseling en discussie op **schoolniveau** kan men verwachten dat ze aanleiding geeft tot een (nog) doelgerichtere aanpak en het gevoel dat men als school wel degelijk een verschil kan maken.

¹ zie Doelenlijst geïntegreerd ondersteuningsaanbod; Omzendbrief SO/2003/01

Waar staan we en waar willen we naartoe i.v.m. het thema Preventie en Remediëring (PR)?

De inspanningen die onder het thema PR thuishoren zijn erop gericht zorgvuldig op te volgen hoe leerlingen het in de klas- en schoolcontext maken. Vanuit die informatie doet men ingrepen die de ontwikkelingskansen van elke leerling moeten vergroten. Als garantie voor de kwaliteit van het proces heeft men bij de aanpak voortdurend oog voor het welbevinden én de betrokkenheid van de leerling.

PR richt zich op de hele leerling en dus niet alleen op taal en wetenschappen, maar evenzeer op de bredere, vakoverstijgende competenties, zoals zelfsturing.

Bij PR is de energie niet exclusief gericht op remediëring. Men is minstens zoveel bezig met het verleggen van grenzen in de algemene aanpak zodat beter op individuele noden kan ingespeeld worden, leerlingen actiever kunnen participeren en problemen worden voorkomen. Bij dat alles waakt men erover individuele leerlingen of subgroepen niet van de anderen te isoleren, maar integendeel de diversiteit te benutten door kansen te scheppen voor coöperatief leren.

Werken aan preventie en remediëring vereist ten slotte dat men er als team de schouders onder zet. Ook de ouders en externe deskundigen worden van bij de aanvang actief betrokken. Dit wil zeggen dat ze de beginsituatie - de noden en de mogelijkheden – mee in kaart brengen.

Doelstellingen op niveau van de LEERLINGEN

DOEL 1

DE MOTIVATIE VOOR ONTWIKKELING EN LEREN BIJ DE LEERLINGEN VERHOGEN

Voor meer leerlingen is de leermotivatie en de betrokkenheid gedurende meer leermomenten aantoonbaar toegenomen. Dit moet blijken uit een regelmatige screening van de klasgroep door de leerkracht(en) én een regelmatige peiling bij leerlingen. Bijzondere aandacht gaat naar die leerlingen die niet (meer) worden aangesproken door het onderwijsaanbod en daardoor dreigen af te haken. Deze groep van risicoleerlingen moet ondermeer door een ondersteunende leerkrachtstijl en een waaier aan betrokkenheidsverhogende initiatieven aantoonbaar kleiner worden.

De betrokkenheid van de leerlingen is zichtbaar in de mate waarin ze aangesproken zijn door het aanbod.

Item 1: bij hoeveel leerlingen in je klas(groep) is de betrokkenheid tijdens je lessen middelmatig tot laag?

Middelmatig betrokken²: leerlingen zijn meestal actief tijdens de les maar zijn nauwelijks geboeid; het spreekt hen niet echt aan.
.....

Laag betrokken: leerlingen zijn niet of slechts af en toe aandachtig; de mentale activiteit is eerder gering.
.....

Item 2: hoeveel leerlingen in je klas(groep) geven zelf aan dat hun betrokkenheid tijdens je lessen middelmatig tot laag is?

Middelmatig betrokken: leerlingen zijn meestal actief tijdens de les maar zijn nauwelijks geboeid; het spreekt hen niet echt aan.
.....

Laag betrokken: leerlingen zijn niet of slechts af en toe aandachtig; de mentale activiteit is eerder gering.
.....

Item 3: welke conclusies kan je hieruit trekken met betrekking tot de kwaliteit van de (les)aanpak? Heb je aanwijzingen dat bepaalde aspecten van invloed zijn op de betrokkenheid van deze leerlingen?

Item 4: welke initiatieven overweeg je om de betrokkenheid en de leermotivatie van deze leerlingen te verhogen?

2 Score op een driepuntsschaal: Zie Leuvense Betrokkenheidsschaal (kleuter – lager) – Ferre Laevers
Procesgericht leerlingvolgsysteem LVS 3-6 en/of 6-12 – Ferre Laevers

CONCLUSIES DOELSTELLING 1

DE MOTIVATIE VOOR ONTWIKKELING EN LEREN BIJ DE LEERLINGEN VERHOGEN

1. In welke mate heb ik een goed beeld van de motivatie van de leerlingen uit de klasgroep? [Vaststellingen]
 In welke mate heb ik aandacht voor leerlingen die niet (meer) aangesproken worden? [Vaststellingen]
 In welke mate hebben we als school hier aandacht voor? [Vaststellingen]
2. Zijn de geleverde inspanningen door mezelf om de betrokkenheid van leerlingen aanwijsbaar te verhogen **eerder sterk of zwak** te noemen?
 Zijn de geleverde inspanningen door de school om de betrokkenheid van leerlingen aanwijsbaar te verhogen **eerder sterk of zwak** te noemen?
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

3. Welke acties wil ik nemen om een beter zicht te krijgen op de motivatie van leerlingen én effectief de betrokkenheid van leerlingen, in het bijzonder de zorgenleerlingen, te verhogen? [Werkpunten]
 Welke acties wil de school nemen om een beter zicht te krijgen op de motivatie van leerlingen én effectief de betrokkenheid van leerlingen, in het bijzonder de zorgenleerlingen, te verhogen? [Werkpunten]
Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?...

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de LEERLINGEN

DOEL 2

DE ONTWIKKELING EN/OF LEERWINST BIJ ELKE LEERLING MAXIMALISEREN

Voor meer leerlingen is de ontwikkeling en/of leerwinst voor de verschillende ontwikkelings- c.q. leerdomeinen (zie Ontwikkelingsdoelen en eindtermen) aantoonbaar toegenomen.

Item 1: welke leerlingen in je klas(groep) zijn hoog-, middelmatig of laag-competent³ binnen het leergebied? Ga hierbij niet alleen uit van prestaties op toetsen en tests maar neem ook andere gegevens mee: taken, lesopdrachten, observaties, ...
Duid hun competentieniveau aan op een klaslijst (hoog, midden, laag).

Item 2: hoe schatten leerlingen in de klas(groep) zichzelf in op het vlak van competenties binnen het leergebied?
Duid hun competentieniveau aan op een klaslijst (hoog, midden, laag).

Item 3: welke inspanningen plan je om de ontwikkeling of leerwinst van elke leerling te verhogen? Welke initiatieven overweeg je in het bijzonder voor die leerlingen die dreigen af te haken?

Item 4: waaruit moet blijken dat de leerwinst bij alle leerlingen effectief is toegenomen? Hoe denk je dit te kunnen vaststellen?

3 Zie voor een omschrijving van competenties per ontwikkelingsdomein en de schaalwaarden: Procesgericht leerlingvolgsysteem LVS 3-6 / 6-12 Ferre Laevers

CONCLUSIES DOELSTELLING 2

DE ONTWIKKELING EN/OF LEERWINST BIJ ELKE LEERLING MAXIMALISEREN

1. In welke mate heb ik een goed beeld van de competenties van de leerlingen uit de klasgroep? [Vaststellingen]
 In welke mate heb ik aandacht voor leerlingen die niet (meer) ontwikkelen/leren? [Vaststellingen]
 In welke mate hebben we als school hier aandacht voor? [Vaststellingen]

2. Zijn de geleverde inspanningen door mezelf om de leerwinst van leerlingen aanwijsbaar te verhogen **eerder sterk of zwak** te noemen?
 Zijn de geleverde inspanningen door de school om de leerwinst van leerlingen aanwijsbaar te verhogen **eerder sterk of zwak** te noemen?
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

3. Welke acties wil ik nemen om een beter zicht te krijgen op de competenties van leerlingen én effectief de leerwinst van leerlingen, in het bijzonder de zorgenleerlingen, te verhogen? [Werkpunten]
 Welke acties wil de school nemen om een beter zicht te krijgen op de competenties van leerlingen én effectief de leerwinst van leerlingen, in het bijzonder de zorgenleerlingen, te verhogen? [Werkpunten]
 Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?..

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

DOEL 3

INSTRUMENTEN HANTEREN OM OP EEN SYSTEMATISCHE WIJZE DE ONTWIKKELING EN/OF LEERWINST VAN DE LEERLINGEN OP TE VOLGEN

Wil men leer- of ontwikkelingsproblemen voorkomen of wegwerken, dan is het van belang dat men een gedifferentieerd beeld heeft van de klasgroep zodat men tijdig zicht heeft op leerlingen die het niet goed maken in de klas. Dat veronderstelt een 'systeem' om elk van de leerlingen van nabij te volgen en aan die informatie ook acties te verbinden.

In welke mate zijn volgende mogelijkheden in uw praktijk uitgebouwd?

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: door gebruik te maken van toetsen en tests maar ook van observaties en gesprekken zich een beeld vormen van welke leerlingen in hun ontwikkeling stilstaan. Wat men dagelijks ziet wordt meegenomen, men gebruikt zijn intuïtie bij het maken van een beeld en verkrijgt daardoor meer diepgang.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Door middel van een vragenlijst bevroeg ik de leerlingen systematisch over de manier waarop ze het klas- en schoolgebeuren ervaren.

Item 2: bij het opvolgen van leerlingen niet enkel focussen op schoolse prestaties (taal/rekenen) maar op een volwaardige manier aandacht schenken aan andere aspecten van de persoon: het emotionele, het motivationele en vakoverstijgende competenties, inz. sociale competentie en zelfsturing.

- het emotionele: hoe goed voelt de leerling zich als persoon en in de groep, hoe graag komt hij naar school, hoeveel zelfvertrouwen heeft hij?

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- het motivationele: met hoeveel betrokkenheid neemt de leerling deel aan activiteiten, hoe gemotiveerd is hij/zij?

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- het sociale: hoe competent is de leerling in zijn communicatie met anderen en hoe stelt hij/zij zich op?

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- het aspect zelfsturing: hoe goed weet de leerling zich te organiseren, keuzes te maken, initiatief te nemen, doelgericht aan de slag te gaan, bij te sturen als iets verkeerd loopt, hulp te gebruiken ...?

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

vb. Ik hou een aparte observatielijst bij om na te gaan welke leerlingen het moeilijk hebben met zelfsturing; ik kijk vooral naar hoe ze het individueel werken aanpakken.

Item 3: bij het verzamelen van gegevens – in elk geval voor leerlingen die aanleiding geven tot bezorgdheid – betreft men de ouders.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Na een leerlingbespreking worden de ouders van de zorgleerlingen uitgenodigd om ze snel en efficiënt te kunnen informeren. De leerkracht waakt erover dat het een open en constructief gesprek wordt waarbij hij/zij ook luistert naar wat de ouders in te brengen hebben.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 4: de gegevens die men verzamelt via toetsen, tests, observaties en gesprekken ook echt gebruiken om conclusies te trekken en interventies te plannen. Met de gegevens die men verzamelt DOET men ook iets (ze leiden naar acties).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Op basis van de klasscreeningen voor betrokkenheid krijg ik een zicht op welke leerlingen in de 'gevaarzone' zitten: oranje is risicovol, rood wil zeggen dat er direct moet ingegrepen worden.

vb. Voor leerlingen die voor een bepaalde test uitvallen, gaan we heel gericht tot foutenanalyse over om zo een handelingsplan op te zetten.

vb. Door vanuit betrokkenheid te observeren heb ik gemerkt dat bepaalde lesonderdelen anders kunnen aangepakt worden en zoek ik naar meer afwisseling in het lesverloop en actievere werkvormen.

Item 5: zich niet beperken tot eenmalige registraties maar de ingrepen op het niveau van de algemene aanpak en remediëring ook op hun effecten evalueren (terugkoppeling).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Door een algemene klasscreening voor welbevinden en betrokkenheid in februari en mei te herhalen krijg ik zicht op het effect van mijn inspanningen om het leren boeiender te maken.

vb. Leerlingen waarvoor we een dossier openen worden systematisch opgevolgd. Tijdens een leerlingbespreking bekijken we wat de uitvoering van het persoonlijk ontwikkelingsplan heeft opgeleverd en sturen we bij.

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

CONCLUSIES DOELSTELLING 3

INSTRUMENTEN HANTEREN OM OP EEN SYSTEMATISCHE WIJZE DE ONTWIKKELING EN/OF LEERWINST VAN DE LEERLINGEN OP TE VOLGEN

Uitgangspunt

PR begint met het zich vormen van een zo scherp mogelijk beeld van elke leerling. Uit de items kan men afleiden dat het daarbij van belang is dat men systematisch tewerk gaat, dat men ook aandacht heeft voor vakoverstijgende competenties, dat men welbevinden en betrokkenheid als indicatoren voor het goed lopen van het proces meeneemt en dat ook de ouders bij het verzamelen van gegevens betrokken worden. Verder munt een optimale praktijk uit doordat de verzamelde gegevens effectief als basis worden benut voor het plannen van interventies. Ten slotte blijkt doelgerichtheid uit het feit dat men zich ook afvraagt wat de genomen initiatieven hebben opgeleverd.

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Gebruik maken van verschillende infobronnen					
In kaart brengen van alle aspecten van de persoon					
Betrekken van de ouders bij gegevensverzameling					
Analyseren én gebruiken van verzamelde gegevens					
Opvolgen van effect van preventie & remediëring					

Conclusies

1. Hoe ver sta ik met het systematisch in kaart brengen van mijn leerlingen? [Vaststellingen]
 Hoe ver staat de school met het systematisch in kaart brengen van de leerlingen? [Vaststellingen]
 Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

2. Wat wil ik m.b.t. tot het hanteren van een evaluatie- en volgsysteem nog ondernemen? [Werkpunten]
 Welke actie(s) moet(en) op schoolniveau ondernomen worden om een beter en breder zicht te krijgen op de ontwikkeling en het functioneren van alle leerlingen? [Werkpunten]
 Verbeteren van wat ik al doe? Mij inwerken in bepaalde systemen? Competenties i.v.m. observatie verdiepen?...

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

DOEL 4

VORMEN VAN FLEXIBELE KLASORGANISATIE HANTEREN

Na screenings, toetsen en observaties lijkt het vanzelfsprekend direct tot remediëring van individuele leerlingen over te gaan.

Voor de uitbouw van PR moet men zich echter tegelijk afvragen of bepaalde tekorten en problemen niet door een verandering in de algemene aanpak kunnen verholpen of voorkomen worden.

In welke mate is er in uw praktijk werk gemaakt van een aanpak die meer kansen biedt voor leerlingen om zich maximaal te ontplooiën?

Past u de klasorganisatie op een soepele wijze aan om beter te kunnen inspelen op de verschillen tussen leerlingen op het vlak van ontwikkelingsniveau, tempo, interesses en bijzondere noden? Creëert u met een open klasorganisatie volop kansen tot initiatief van leerlingen?

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: het tot stand komen van een goed klasklimaat niet aan het toeval overlaten, maar door gerichte ingrepen bevorderen en 'organiseren'. Dit houdt in:	1	2	3	4	5
■ samen organiseren van klasdagen;	☐	☐	☐	☐	☐
■ plannen van overlegmomenten met de hele klasgroep;	☐	☐	☐	☐	☐
■ stimuleren van naschoolse activiteiten met de klasgroep binnen de schoolmuren;	☐	☐	☐	☐	☐
■ regels en afspraken zijn duidelijk, zinvol en worden consequent gehanteerd.	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: zichtbaar initiatieven nemen om zich beter af te stemmen op het ontwikkelingsniveau van de klasgroep door meer tijd aan bepaalde onderdelen te besteden, de volgorde van onderdelen te wijzigen of bepaalde onderdelen verderop in het jaar te programmeren of zelfs naar een volgend leerjaar te verschuiven.	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Bij de opbouw van het lesverloop of de lescyclus ga ik op voorhand na of ik hiermee de klasgroep wel mee heb. Van 'moeilijke' leerstofonderdelen vraag ik me af of ze niet beter op een ander moment kunnen aangeboden worden..

Item 3: ervoor zorgen dat in de aanpak dode momenten voorkomen worden en leerlingen echt actief kunnen zijn door een vlotte organisatie, het bevorderen van zelfstandigheid en initiatief.	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Klassikale instructie beperk ik; in contractwerk kunnen leerlingen immers zelfgestuurd en zonder onderbreking van de ene activiteit in de andere overstappen; instructiemomenten krijgen waar mogelijk/ wenselijk een plaats in het contract.

vb. Ik heb nagegaan hoe vaak de leerlingen bij overgangsmomenten gewoon op anderen moeten wachten... en ben daarvan geschrokken.

vb. Ik kijk er bij groepswork op toe de inhoud en opdrachten zo te kiezen dat er veel communicatie tussen de leerlingen kan plaatsvinden.

vb. Leerlingen actief laten zijn vraagt om concrete materialen; dat heeft ons aangezet om heel wat doeopdrachten uit te werken.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 4: de inhoud zo werkelijkheidsnabij mogelijk uitbouwen en laten aansluiten bij leefwereld en interesses.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Ik probeer de leerstof zoveel mogelijk te linken aan levensechte situaties.

vb. Als school kan je bijna niet op tegen de rijkdom aan informatie die bijv. via internet op leerlingen afkomt; ik gebruik geregeld informatie van websites in de lessen.

vb. Ik kan mij het werken op school niet meer voorstellen zonder een open leercentrum.

vb. Ik probeer goed te luisteren naar de leefwereld van de leerlingen en ik hou daar in mijn lessen rekening mee.

vb. Ik tracht zoveel mogelijk rekening te houden met de verschillen in interesse tussen de leerlingen.

Item 5: ruimte scheppen voor initiatief en de actieve participatie van leerlingen bevorderen.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Bij het contractwerk zijn er steeds een aantal keuzeopdrachten voorzien zodat de leerlingen vanuit hun interesses kunnen werken.

vb. Bij de afsluiting van een lesweek blikken we terug op wat goed ging en wat minder; we zoeken dan hoe we dingen kunnen oplossen en daar hou ik rekening mee.

vb. Bij de keuze van projectthema's en de organisatie van projectwerk krijgen leerlingen een belangrijke sturende rol.

CONCLUSIES DOELSTELLING 4

VORMEN VAN FLEXIBELE KLASORGANISATIE HANTEREN

Uitgangspunt

Bij PR denkt men eerder spontaan aan 'individuele remediërende activiteiten'. Wie echter echt werk wil maken van preventie en remediëring ontsnapt niet aan de opdracht om ingrepen te doen die met de basisaanpak te maken hebben. Die ingrepen moeten het mogelijk maken ruimte te scheppen om individuele remediërende activiteiten in te bouwen, maar hebben vooral een preventieve functie. Ze zorgen ervoor dat het leer- en ontwikkelingsproces met minder haperingen verloopt, dat leerlingen zich thuis voelen in de klas, gemotiveerder aan het werk zijn, meer van zichzelf geven en zich op ingrijpende wijze ontwikkelen.

Scores

Dit waren de scores op de vijf items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Werken aan een goed klasklimaat					
Afstemmen op ontwikkelingsniveau van klas					
Meer kansen bieden tot actief leren					
Het onderwijs werkelijkheidsnabij maken					
Meer ruimte scheppen voor initiatief en participatie					

Conclusies

1. Hoe ver sta ik in het realiseren van een optimale leeromgeving voor leerlingen? [Vaststellingen]
 Hoe ver staat de school met het realiseren van een optimale leeromgeving voor leerlingen? [Vaststellingen]
 Hoe tevreden kan ik zijn? Wat is het meest gerealiseerd? Welke punten zijn nog weinig uitgebouwd?...

Ik	School

2. Wat wil ik met betrekking tot het optimaliseren van de praktijk ondernemen? [Werkpunten]
 Welke actie(s) moet(en) op schoolniveau ondernomen worden om de klaspraktijk te optimaliseren? [Werkpunten]
 Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?...

Ik	School

--	--

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

DOEL 5

DE HETEROGENEIT VAN DE GROEP POSITIEF KUNNEN AANWENDEN, O.A. VIA VORMEN VAN COÖPERATIEF LEREN

U creëert leersituaties waarin leerlingen aangemoedigd worden om samen de werkelijkheid te exploreren. U schept ruimte voor communicatie en samenwerking tussen leerlingen en neemt dit aspect ook mee bij de evaluatie.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: de mogelijkheden van het participatiecontinuüm voor ogen houden en dit flexibel hanteren.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: de kansen die soepele organisatievormen - zoals contractwerk, projectwerk – bieden om beter in te spelen op het profiel en de noden van de klasgroep, maximaal benutten.

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

- In het takenpakket worden groepsinstructiemomenten geïntegreerd waarbij de samenstelling van de groep afhankelijk is van de geobserveerde behoeften.

	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- In het takenpakket zitten ook groepsopdrachten (heterogeen) zodat leerlingen die het op bepaalde gebieden moeilijk hebben, toch kansen krijgen om ten volle in groepsmomenten te participeren. Vormen van coöperatief leren maken het mogelijk dat leerlingen van elkaar kunnen leren.

	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- De organisatievorm loopt zo soepel dat individuele hulp door leerkracht of medeleerlingen (tutorsysteem) volop kansen krijgt.

	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Item 3: regelmatig werken met deelgroepen (al dan niet klasoverstijgend; al dan niet homogeen) op een wijze die de kansen tot aangepastere en intensere communicatie en instructie ten volle benut.

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

- Het werken met homogene groepen beantwoordt aan voorwaarden die het functionele gebruik ervan garanderen:
  - niet als vaste structuur over langere tijd, wel occasioneel zodat leerlingen zich niet als behorend tot een bepaalde (zwakkere) groep zien;

	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
  - steeds als ondersteuning voor het aansluiten bij of meekunnen in het klassikale werk of voor het individuele traject (in contractwerk bijvoorbeeld).

	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- Het werken met heterogene groepen wordt als werkvorm geregeld gehanteerd op een wijze die de rijkdom en verscheidenheid van deze groepssamenstelling benut.

	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

CONCLUSIES DOELSTELLING 5

DE HETEROGENITEIT VAN DE GROEP POSITIEF KUNNEN AANWENDEN, O.A. VIA VORMEN VAN COÖPERATIEF LEREN

Uitgangspunt

De basisaanpak sterker uitbouwen betekent ook dat er beter wordt omgegaan met de verschillen in de (klas) groep. Het soepel inzetten van diverse werkvormen en groepeeringswijzen moet het mogelijk maken om volop kansen te benutten om te leren met en van elkaar.

Scores

Dit waren de scores op de twee items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
het participatiecontinuüm hanteren					
Inspelen op profiel en noden van klasgroep					
Werken met deelgroepen					

Conclusies

1. Hoe ver sta ik in het positief aanwenden van de heterogeniteit? [Vaststellingen]

Hoe ver staat de school met het positief aanwenden van de heterogeniteit? [Vaststellingen]

Hoe tevreden kan ik zijn? Wat is het meest gerealiseerd? Welke punten zijn nog weinig uitgebouwd?...

Ik	School

2. Wat wil ik met betrekking tot het positief aanwenden van de heterogeniteit ondernemen? [Werkpunten]

Welke actie(s) moet(en) op schoolniveau ondernomen worden om de heterogeniteit positief aan te wenden? [Werkpunten]

Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?...

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

DOEL 6

IN FUNCTIE VAN DE LEERLINGENGROEP GERICHT DIFFERENTIËREN IN HET LEERTRAJECT/CURRICULUM (DIFFERENTIËREN IN DOELEN, INHOUDEN, MATERIALEN, TEMPO, WERKVORMEN, AANPAK, EVALUATIE)

U stemt het aanbod maximaal af op de leerlingen uit de klasgroep. U ontwikkelt een gedifferentieerde aanpak op vlak van doelen, inhoud, organisatievormen, leertrajecten, evaluatie en rapportering.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: doelgericht werken op een manier die recht doet aan de mogelijkheden en de noden van elk van de leerlingen en die rekening houdt met de eindtermen.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Door me steeds de vraag te stellen wat voor elk van mijn leerlingen een volgende stap in zijn leer- en ontwikkelingsproces kan betekenen, kan ik gerichter doelen kiezen in functie van de mogelijkheden van elke leerling. Ik hou daarbij de eindtermen op het oog.

- Aanbieden van takenpakketten en opdrachten waarbinnen doelen op verschillende niveaus van beheersing (in functie van de leerstijlen, o.a. concreet vs. abstract) aan bod komen.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐
- Creëren van een leeromgeving waarbinnen een waaier van doelen (kennis, inzicht, vaardigheden, attitudes) geïntegreerd worden aangesproken. De doelen beperken zich niet tot één vakdomein maar hebben betrekking op meerdere leergebieden (ook vakoverstijgende competenties worden meegenomen).

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- Bij de planning van leeractiviteiten reflecteren op de doelen die bij de uitvoering van deze activiteiten aan bod zouden kunnen komen. Op basis van deze reflectie het aanbod mogelijk verder uitbouwen én richten zodat de belangrijkste doelen meer kans maken om ook opgepikt te worden.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- Bij de evaluatie van leeractiviteiten reflecteren op de doelen die bij de uitvoering van deze activiteiten aan bod gekomen zijn. Op basis van deze reflectie het volgende aanbod verder uitbouwen en meer richten zodat de belangrijkste doelen meer kans maken om ook opgepikt te worden.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- De leeractiviteiten van leerlingen ondersteunen en verrijken zodat er een betere afstemming tot stand komt tussen nagestreefde (kern)doelen en de mogelijkheden van de leerlingen.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- Binnen de taken en opdrachten die moeten uitgevoerd worden, een zekere keuzevrijheid inbouwen.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Item 2: het **takenpakket** en de opdrachten (inhouden, taken) van de leerlingen afstemmen op het individuele profiel (niveau, inhoud, omvang, interesse, ...) van elke leerling op basis van een voortdurende reflectie op hoe de leerling met het vorige aanbod omging. Streven naar **rijke inhouden** en leersituaties die volop kansen bieden tot diepgaand leren.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

vb. Het invoeren van contractwerk gaf me in eerste instantie vooral organisatorische hoofdbreken. Toen de organisatie vlot begon te lopen kreeg ik meer oog voor de inhouden die ik in de contracten stopte. Bleek dat heel wat van mijn opdrachten weinig tot geen differentiatie in moeilijkheidsgraad inhielden. Bij het opstellen van een volgende opdracht hou ik rekening met de afwerking van de eerdere opdrachten (beheersingsniveau, interesse maar ook werkhouding en de mate van zelfsturing).

Item 3: voorzien in een rijk en gevarieerd aanbod aan **materialen** in de klas en daarbuiten (werkmateriaal, hulpmateriaal, bronnen,...) waar leerlingen vrij toegang toe hebben. In het bijzonder rekening houden met de noden van risicoleerlingen met betrekking tot gebruik van ondersteunend materiaal.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: verschillen in **tempo** opvangen door een soepele organisatie. De leertijd van leerlingen maximaal benutten door een efficiënte organisatie en aanpak.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

vb. Tussen de lessen maar ook er binnen probeer ik de wachttijden en dode momenten zoveel mogelijk te vermijden door de leertijd zo te organiseren dat ieder volgens zijn eigen tempo kan werken.

Item 5: maximaal benutten van de kansen die soepele **organisatievormen** - zoals groepswork, contractwerk, werken in hoeken, projectwerk, vrije werktijd – bieden om beter in te spelen op het profiel en de noden van de klasgroep.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

vb. Het invoeren van contractwerk geeft me de mogelijkheid om met de verschillen in de groep qua tempo en niveau maximaal rekening te houden.

Item 6: de **begeleiding** en aanpak van leerlingen afstemmen op de individuele leerstijl en –houding. Oog hebben voor de beleving van leerlingen, hen ruimte geven om zelf initiatieven te nemen, hen de begeleiding en ondersteuning geven in functie van de zelfstandigheid die de leerling aankan.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

vb. Onzekere of faalangstige leerlingen vragen een gerichte aanpak. Ook voor leerlingen die het moeilijk hebben met zelfsturing voorzie ik extra ondersteuning. Voor anderen blijf ik bewust op de achtergrond en geef hen de kans om zelf hun weg te zoeken.

Item 7: een gedifferentieerde kijk op leerlingen geeft niet alleen aanleiding tot een gedifferentieerde aanpak maar ook tot een **andere manier van evalueren**. Dit houdt in dat evaluatie gezien wordt in functie van het behalen van competenties/eindtermen maar ook dat de evaluatie **breed** is opgezet. Breed evalueren betekent dat naast de vakspecifieke kennis, inzichten en vaardigheden ook vakoverstijgende competenties in kaart worden gebracht (bijvoorbeeld sociale vaardigheden en zelfsturing). Ook andere vormen van evaluatie (zelfevaluatie, peerevaluatie, co-evaluatie, ...) worden gehanteerd.

1 2 3 4 5

CONCLUSIES DOELSTELLING 6

IN FUNCTIE VAN DE LEERLINGENGROEP GERICHT DIFFERENTIËREN IN HET LEERTRAJECT/CURRICULUM (DIFFERENTIËREN IN DOELEN, INHOUDEN, MATERIALEN, TEMPO, WERKVORMEN, AANPAK, EVALUATIE)

Uitgangspunt

De basisaanpak beter laten aansluiten bij het profiel en de noden van de klasgroep (als preventieve maatregel) houdt in dat voor een aantal aspecten een gedifferentieerder aanbod uitgewerkt wordt. Curriculumdifferentiatie heeft betrekking op het hele gamma van de pedagogisch-didactische kenmerken.

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Differentiëren in doelen					
Differentiëren in inhoud					
Differentiëren in materialen					
Differentiëren in tempo					
Differentiëren in werkvormen					
Differentiëren in begeleiding en aanpak					
Differentiëren in evaluatie					

Conclusies

- Hoe ver sta ik in het gericht differentiëren in het leertraject/curriculum in functie van de leerlingengroep? [Vaststellingen]
 Hoe ver staat de school in het gericht differentiëren in het leertraject/curriculum in functie van de leerlingengroep? [Vaststellingen]
Hoe tevreden kan ik zijn? Wat is het meest gerealiseerd? Welke punten zijn nog weinig uitgebouwd?...

Ik	School

- Wat wil ik met betrekking tot het gericht differentiëren in het leertraject/curriculum ondernemen? [Werkpunten]
 Welke actie(s) moet(en) op schoolniveau ondernomen worden om gericht te differentiëren in het leertraject/curriculum? [Werkpunten]
Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?...

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

DOEL 7

OP EEN PLANMATIGE WIJZE HULP BIJEN BIJ PROBLEEMEN (DIAGNOSE EN REMEDIËRING), INDIEN NODIG IN SAMENWERKING MET COLLEGA'S OF EXTERNEN (CLB, ...)

Een goede basisaanpak laat al veel verscheidenheid toe in activiteiten van leerlingen. Maar voor sommige leerlingen zijn nog meer specifieke ingrepen nodig om hun ontwikkeling te ondersteunen of ontwikkelings- en leerproblemen aan te pakken. U slaagt erin om u een precies beeld te vormen van wat er aan de hand is – eventueel in overleg met derden – zonder de hele leerling uit het oog te verliezen. De remediërende interventies beogen meer dan het oppervlakkig aanleren van beperkte deelvaardigheden.

Ze mikken veeleer op het aanleren van basisattitudes en basiscompetenties. Ze zijn ook het resultaat van overleg.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: leerlingen die dat nodig hebben gerichte individuele hulp geven met de deskundigheid die voor het probleem vereist is, op een wijze die het welbevinden en de betrokkenheid van de leerling garandeert en hem/haar niet uit de groep isoleert.	1	2	3	4	5
<ul style="list-style-type: none"> ■ Remediëring is gebaseerd op een deskundige analyse van het probleem – eventueel met hulp van derden – waarin de <u>hele leerling</u> wordt meegenomen. ■ De aanpak is erop gericht <u>meer dan oppervlakkig aanleren</u> van beperkte deelvaardigheden te verkrijgen (wat een minimale intrinsieke betrokkenheid van de leerling vereist). ■ De remediërende activiteiten zijn zo opgevat dat ze de leerling niet ontmoedigen of <u>geen stigmatiserend effect</u> (isolatie van de klasgroep) hebben, maar het zelfvertrouwen versterken doordat ze aanleiding zijn tot succeservaringen. ■ De remediërende activiteiten worden zo georganiseerd dat de leerling <u>niet</u> van het leerproces in de klas <u>losgekoppeld</u> geraakt (inhoudelijk). 	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: leerlingen die problemen hebben met zelfsturing (een vakoverstijgende competentie) een aangepaste begeleiding geven zodat ze zich zelfstandiger uit de slag leren trekken.	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Door het contractwerk krijg ik beter zicht op de leerlingen die zichzelf niet kunnen organiseren; ik begeleid hen door terug te blikken op hoe ze tewerk zijn gegaan, hoe ze hun tijd hebben benut en hoe ze zich verder beter uit de slag kunnen trekken.

Item 3: met de betrokken leerkrachten (tijdens klassenraad en/of leerlingbespreking) duidelijke afspraken maken over de beslissing tot remediëring (op basis van een heldere vraag en diagnose), de doelen en opzet van de remediëring en de opvolging (werkafspraken en effecten). De afspraken, diagnose en aanpak vastleggen in een werkverslag/dossier. Het persoonlijk ontwikkelingsplan wordt als instrument gebruikt.	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: de zorgvraag van individuele leerlingen is voor het schoolteam aanleiding om – in nauw overleg met CLB – te onderzoeken of de nodige expertise en draagkracht in het team aanwezig is en welke ondersteuning er desgevallend nodig is. De school kan duidelijk aangeven wanneer haar draagkracht overschreden is en externe ondersteuning (m.i.v. doorverwijzing) noodzakelijk is.

1 2 3 4 5

CONCLUSIES DOELSTELLING 7

OP EEN PLANMATIGE WIJZE HULP BIJ PROBLEMEN (DIAGNOSE EN REMEDIËRING), INDIEN NODIG IN SAMENWERKING MET COLLEGA'S OF EXTERNEN (CLB, ...)

Uitgangspunt

Een goede systematische opvolging van leerlingen mondt onvermijdelijk uit in het plannen en uitvoeren van interventies die specifiek op individuele leerlingen of kleine groepen leerlingen zijn gericht. Het is een pluspunt als die tussenkomsten zich niet beperken tot het remediëren van ontwikkelingsachterstanden of leerproblemen, maar ook gericht zijn op vakoverstijgende competenties (zelfsturing en sociale competentie) en sociaal-emotionele problemen (zie ook thema 'Socio-emotionele ontwikkeling').

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Gerichte individuele hulp bieden					
Aangepaste begeleiding bieden op vlak van zelfsturing					
Duidelijke afspraken en planmatige aanpak					
Zorgbrede aanpak op schoolniveau					

Conclusies

1. Hoe ver sta ik met het differentiërend tussenkomen voor leerlingen die op één of meer gebieden uit de boot vallen? [Vaststellingen]

Hoe ver staat de school in het differentiërend tussenkomen voor deze leerlingen? [Vaststellingen]

Hoe tevreden kan ik zijn? Wat is het meest gerealiseerd? Welke punten zijn nog weinig uitgebouwd?...

Ik	School

2. Wat wil ik met betrekking tot het differentiërend tussenkomen voor zorgenleerlingen ondernemen? [Werkpunten]

Welke actie(s) moet(en) op schoolniveau ondernomen worden om differentiërend tussen te komen voor zorgenleerlingen? [Werkpunten]

Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?...

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de LEERKRACHTEN

DOEL 8

OUDERS ACTIEF BETREKKEN BIJ DE PROBLEEMANALYSE EN DE ONDERSTEUNING VAN DE LEERLING

In geval zich een voldoende ernstig probleem stelt, kiezen de leerkrachten er voor om de ouders te informeren en hen als gesprekspartners bij de probleemaanpak te betrekken. De ouders worden bij de analyse, de aanpak en de evaluatie betrokken als volwaardige partners.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: De leerkrachten informeren de ouders als vanzelfsprekend en op een snelle en heldere manier wanneer er zich een voldoende ernstig probleem stelt (ook kansarme en allochtone ouders).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. Voor elk leerling waarvoor de problematiek aanleiding geeft tot een dossier, worden van bij het begin de ouders betrokken.

Item 2: De leerkrachten kiezen er voor om de ouders actief te betrekken in het traject van de (leer)hulp:

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐

- bij de analyse van het probleem ook de kijk, ervaringen en inzichten van de ouders meenemen;

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐
- bij het opzetten van de ondersteuning van de leerling niet enkel de ouders grondig informeren maar hen ook waar mogelijk mee inschakelen;

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐
- bij de opvolging van de afspraken en evaluatie van de initiatieven met de ouders ervaringen uitwisselen en nieuwe acties bespreken.

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Item 3: De leerkrachten, en in het bijzonder de klassenleraar, blijven als 'eerste lijn' actief de rol van bemiddelaar en eerste aanspreekpunt voor ouders opnemen, zeker bij samenwerking met externe ondersteunende of hulpverlenende instanties (CLB, revalidatiecentrum, therapeuten, ...).

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: Erover waken dat de schoolleiding en het schoolteam alles in het werk stellen om alle ouders te bereiken via:

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐

- een gevarieerd aanbod van formele en informele contactmomenten waarbij bijzondere aandacht is voor het laagdrempelige karakter van deze initiatieven;

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐
- heldere communicatie naar ouders over de houding die de school in deze wil aanhouden (afspraken en engagementen);

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐
- het benutten van een divers aanbod van laagdrempelige communicatie- en overlegkanalen om ouders te bereiken. Ook initiatieven waarbij wordt samengewerkt met buurtorganisaties maken deel uit van de strategie.

	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐

CONCLUSIES DOELSTELLING 8

OUDERS ACTIEF BETREKKEN BIJ DE PROBLEEMANALYSE EN DE ONDERSTEUNING VAN DE LEERLING

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Snel en helder informeren					
Betrekken bij traject van leerhulp					
Eerste aanspreekpunt (eerste lijn)					
Laagdrempelige initiatieven					

Conclusies

1. Hoe ver sta ik met het actief betrekken van ouders bij de probleemanalyse en ondersteuning? [Vaststellingen]

Hoe ver staat de school met het actief betrekken van ouders bij de probleemanalyse en ondersteuning? [Vaststellingen]

Hoe tevreden kan ik zijn? Wat is het meest gerealiseerd? Welke punten zijn nog weinig uitgebouwd?...

Ik	School

2. Wat wil ik met betrekking tot het actief betrekken van ouders ondernemen? [Werkpunten]

Welke actie(s) moet(en) op schoolniveau ondernomen worden om ouders meer actief te betrekken? [Werkpunten]

Verbeteren van wat ik/we al doe(n)? Deskundigheid vergroten? Nieuwe en veelbelovende initiatieven verkennen?...

Ik	School

DOEL 9

BETREKKEN VAN HET HELE SCHOOLTEAM BIJ DE PERMANENTE CYCLUS VAN DOELBEPALING, PLANNING EN BIJSTURING OP BASIS VAN EVALUATIEGEGEVENS

Een zorgbrede aanpak ontwikkelen is geen zaak van enkele deskundigen in het team of enkele enthousiaste leerkrachten; het is een opdracht waarbij iedereen betrokken is, die planmatig wordt aangepakt en die geïntegreerd is in de gewone schoolwerking. Expertise die in het team ontbreekt, wordt van buitenaf betrokken.

In het team zijn er een vlotte doorstroming van informatie, een wederzijdse ondersteuning en overdracht van expertise en regelmatig mogelijkheden tot participatie in het schoolbeleid. U maakt voldoende gebruik van de verschillende achtergronden, visies, ervaringen en vaardigheden in het eigen schoolteam bij de bepaling van ons schoolbeleid.

Welke van de onderstaande acties en strategieën komen in uw school aan de orde?

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: het schoolbeleid omtrent preventie en remediëring is doordacht (er is een gemeenschappelijke visie), men weet wat men wil, men analyseert problemen en maakt werk van zorgpunten, men benut de aanwezige middelen op een doelmatige wijze, evalueert en stuurt bij ...

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: er is communicatie op teamniveau omtrent het thema Preventie en Remediëring: vlotte doorstroming van informatie over de aanpak in de klassen (horizontaal en verticaal), wederzijdse ondersteuning en overdracht van expertise over mogelijke interventies, afstemming van initiatieven en schoolorganisatorische maatregelen met het oog op het vergroten van de kansen op slagen van leerlingen.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

vb. In de school worden de leerlingen goed opgevolgd, over de jaren heen. Daardoor kan telkens verder gebouwd worden op de inspanningen van de vorige leerkracht.

Item 3: er is mogelijkheid tot overleg en participatie van alle teamleden bij het uittekenen van het GOK-beleid op school. Er wordt maximaal gebruik gemaakt van de verschillende visies, ervaringen, competenties en vaardigheden binnen het eigen schoolteam bij de invulling van het thema PR.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: de school concretiseert de basisdoelen en -visie in werkdoelen, activiteiten en afspraken. De uitgeschreven visie op het thema PR (of bij uitbreiding: de schoolspecifieke beleidsvisie op kansenverbreding) is meer dan een louter papieren document: door zijn concreetheid is het een hanteerbaar én toegankelijk werk- en groeidocument voor elk teamlid.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 5: de school laat zich inspireren door nieuwe uitdagingen die van buitenaf komen op een manier waardoor nieuwe acties en initiatieven geïntegreerd worden in de schoolvisie. Men wijzigt daarbij eventueel de eigen basisdoelen. Men reageert beter niet impulsief: indien men impulsief reageert – zonder integratie in de schoolvisie – kan na een tijd het gevoel van verbrokkeling ontstaan. (Men ziet door de bomen het bos niet meer).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

CONCLUSIES DOELSTELLING 9

BETREKKEN VAN HET HELE SCHOOLTEAM BIJ DE PERMANENTE CYCLUS VAN DOELBEPALING, PLANNING EN BIJSTURING OP BASIS VAN EVALUATIEGEGEVENS

Uitgangspunt

Een zorgbrede aanpak ontwikkelen is geen zaak van enkele deskundigen in het team of enkele enthousiaste leerkrachten; het is een opdracht waarbij iedereen betrokken is, die planmatig wordt aangepakt en die geïntegreerd is in de gewone schoolwerking.

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Uitwerken van doelgerichte en planmatige aanpak					
Communicatie en doorstroming in het team					
Overleg en participatie					
Concretisering van schoolspecifieke beleidsvisie					
Integratie van nieuwe uitdagingen					

Conclusies

1. Hoe ver staan we met het in team uitbouwen van een zorgbrede visie en aanpak? [Vaststellingen]
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

2. Wat willen we m.b.t. tot het onderling afstemmen en planmatig aanpakken van onze inspanningen, nog bereiken? [Werkpunten]
Verbeteren van wat we al doen? Realiseren van meer onderlinge afstemming en gelijkgerichtheid?...

Ik	School

DOEL 10

ACTIEF ONDERSTEUNEN DOOR DE SCHOOLLEIDING

De schoolleiding zet duidelijke lijnen uit, stimuleert visieontwikkeling bij haar leerkrachten, ondersteunt hen bij het omzetten ervan naar de praktijk en schept de nodige condities daartoe.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: de schoolleiding heeft een <u>goed menselijk contact</u> . Dit houdt in:	1	2	3	4	5
■ bereid zijn tot dialoog;	☐	☐	☐	☐	☐
■ oog hebben voor het welbevinden en de bekommernissen van leerkrachten;	☐	☐	☐	☐	☐
■ rekening houden met de sterke en minder sterke kanten van leerkrachten;	☐	☐	☐	☐	☐
■ waardering uitdrukken voor de inzet en initiatieven van leerkrachten;	☐	☐	☐	☐	☐
■ openstaan om individuele problemen van leerkrachten uit te klaren en aan te pakken (persoonlijk, in de klas, in het team, met ouders).	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: de schoolleiding zet <u>duidelijke lijnen</u> uit en stimuleert het verder ontwikkelen en concretiseren van de visie. Dit houdt in:	1	2	3	4	5
■ de leerkrachten informeren en van bij het begin betrekken bij de uitwerking van nieuwe initiatieven;	☐	☐	☐	☐	☐
■ de leerkrachten enthousiast maken en prikkelen om mee invulling te geven aan de eigen schoolvisie;	☐	☐	☐	☐	☐
■ hierbij inspireren en richting geven, ondermeer door lijnen uit te zetten en er discussie over op gang te brengen;	☐	☐	☐	☐	☐
■ eerder gemaakte keuzes en afspraken bewaken en regelmatig verwijzen naar het afgelegde traject (de historiek);	☐	☐	☐	☐	☐
■ regelmatig duidelijk maken waarom iets goed of niet goed, passend of minder aangewezen is;	☐	☐	☐	☐	☐
■ op teamvergaderingen of in individuele gesprekken concrete ideeën over vernieuwing in onderwijs ter sprake brengen;	☐	☐	☐	☐	☐
■ ondersteuning bieden bij het vertalen naar de eigen praktijk.	☐	☐	☐	☐	☐

Item 3: de schoolleiding schept de nodige <u>condities</u> om het proces van schoolontwikkeling op gang te brengen en te houden. Dit houdt in:	1	2	3	4	5
■ samenwerking en overleg mogelijk maken en stimuleren;	☐	☐	☐	☐	☐
■ hoge, positieve verwachtingen stellen aan de leerkrachten;	☐	☐	☐	☐	☐
■ gerichte druk uitoefenen, rekening houdend met de mogelijkheden en de verschillen binnen het team (ondermeer door mee te zoeken welke stappen kunnen gezet worden en ondersteuning te bieden bij de realisatie ervan).	☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: de schoolleiding kan het dagelijkse reilen en zeilen van de school goed <u>organiseren</u> . Dit houdt in:	1	2	3	4	5
■ op tijd knopen doorhakken;	☐	☐	☐	☐	☐
■ maken van duidelijke afspraken/opdrachten;	☐	☐	☐	☐	☐
■ iedereen informeren over belangrijke richtlijnen;	☐	☐	☐	☐	☐
■ verantwoordelijkheden delen;	☐	☐	☐	☐	☐
■ conflicten die de gang van zaken verstoren, aanpakken.	☐	☐	☐	☐	☐

CONCLUSIES DOELSTELLING 10

ACTIEF ONDERSTEUNEN DOOR DE SCHOOLLEIDING

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Goed menselijk contact					
Duidelijke lijnen					
Conditie scheppen					
Goede organisatie					

Conclusies

1. Hoe staat het met het actief ondersteuning bieden door de schoolleiding? [Vaststellingen]
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

2. Wat willen we m.b.t. tot het actief ondersteunen van onze inspanningen door de schoolleiding, nog bereiken? [Werkpunten]

Ik	School

DOEL 11

SYSTEMATISCH EN REGELMATIG GEBRUIK MAKEN VAN INTERNE COMMUNICATIEKANALEN EN OVERLEGSTRUCTUREN

U creëert en gebruikt de nodige communicatie- en overlegkanalen om iedere leerkracht zo nauw mogelijk bij de invulling en uitwerking van het schoolbeleid te betrekken en om aanwezige en via nascholing verworven deskundigheid aan elkaar door te geven.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: informatie in de school op een efficiënte manier doorspelen (via een prikbord, mededelingenbord, elektronisch leer- en communicatieplatform, verslagen, in vergaderingen of gesprekken, ...)

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: de vergaderingen en overlegmomenten (in kleine of grote groep) zo organiseren dat ze het werk in de klas en/of het functioneren van de school als geheel ondersteunen (frequent genoeg, nieuwe ontwikkelingen als inhoud, duidelijke doelen en agenda, gespreksleider, verslag...). Daarbij houdt de school rekening met de draagkracht van de leerkrachten.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 3: effectief rekening houden met de mening van iedere leerkracht bij beslissingen die rechtstreeks of onrechtstreeks een impact hebben op de opdracht:

	1	2	3	4	5
■ het vormgeven van het pedagogische project;	☐	☐	☐	☐	☐
■ het opmaken van het nascholingsprogramma;	☐	☐	☐	☐	☐
■ de keuze van lesmethoden en leerboeken;	☐	☐	☐	☐	☐
■ het bepalen van de evaluatie(methoden);	☐	☐	☐	☐	☐
■ de besteding van de financiële middelen;	☐	☐	☐	☐	☐
■ ...	☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: open communicatie tussen de teamleden bevorderen en doorbreken van typische patronen die belemmerend werken (sommige onderwerpen zijn taboe, bepaalde personen worden niet gehoord, conflicten worden uit de weg gegaan, er wordt veel commentaar achter de rug geleverd, ...).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 5: regelmatig tijd maken voor informele contacten, voor en na de lestijden, tijdens een personeelsreisje of –etentje,... zodat men elkaar op een andere manier leert kennen.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 6: onder collega's regelmatig ervaringen uitwisselen, raad vragen, samen zoeken naar oplossingen voor problemen waarmee men geconfronteerd wordt, belangstelling stellen in datgene waarmee men in de klas bezig is, in hoe men bepaalde problemen aanpakt of nieuwe dingen uitprobeert.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

CONCLUSIES DOELSTELLING 11

SYSTEMATISCH EN REGELMATIG GEBRUIK MAKEN VAN INTERNE COMMUNICATIEKANALEN EN OVERLEGSTRUCTUREN

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Efficiënte doorstroom van informatie					
Overleg is effectief					
Rekening houden met ieders mening					
Open communicatie bevorderen					
Informeel momenten					
Ervaringen uitwisselen					

Conclusies

1. Hoe staat het met het benutten van de interne communicatiekanalen en overlegstructuren? [Vaststellingen]
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

2. Wat willen we m.b.t. tot het benutten van de interne communicatiekanalen en overlegstructuren, nog bereiken? [Werkpunten]

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de SCHOOL

DOEL 12

SAMENWERKEN MET EXTERNEN, INCLUSIEF OUDERS

U bouwt de nodige externe relaties uit (met CLB, begeleiders, hulpverleners, Schoolopbouwwerk, buurtwerking, jeugdwerking, bedrijven, ...) met het oog op het vergroten van de deskundigheid m.b.t. het thema PR.
 U laat zich voldoende bevragen en ondersteunen door externe partners ter verhoging van de effectiviteit van de werking.
 U bouwt een actieve relatie uit met de ouders waarbij informatie over het thema Preventie en Remediëring en over het leren en de ontwikkeling van hun kinderen wordt uitgewisseld.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: ouders worden actief betrokken bij de schoolwerking en het functioneren van hun kind(eren):

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

- informeren over het schoolbeleid in het algemeen en (aspecten van) het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK-beleid) in het bijzonder;
- bespreken van knelpunten en noden om gezamenlijk een scherpe analyse te kunnen maken;
- uitwisselen van ideeën en initiatieven; zoeken naar onderlinge afstemming en samenwerking;
- opvolging en evaluatie van initiatieven in onderling overleg.

Item 2: de school legt en onderhoudt contacten met een breed netwerk van externe partners (schoolondersteunende en hulpverlenende instanties, lokale gemeenschap,...) met als doel:

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

- elkaar informeren over de specifieke werking en aanpak, ondermeer met het oog op kansenverbreding van jongeren;
- uitwisselen van ervaringen: probleemanalyse en mogelijke initiatieven;
- wederzijds bevragen en ondersteuning bieden zodat de effectiviteit van de werking vergroot wordt;
- zoeken naar onderlinge afstemming en samenwerking zodat de deskundigheid met betrekking tot kansenverbreding vergroot wordt (ondermeer met het oog op het benutten van deskundigheid die in het team ontbreekt).

Item 3: de school bouwt externe relaties uit met andere scholen (binnen of buiten de scholengemeenschap) en scholen voor Buitengewoon Onderwijs met het oog op het benutten van deskundigheid die in het team ontbreekt.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

CONCLUSIES DOELSTELLING 12

SAMENWERKEN MET EXTERNEN, INCLUSIEF OUDERS

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Samenwerking met ouders					
Breed netwerk van externe partners					
Samenwerking met andere scholen					

Conclusies

1. Hoe staat het met het samenwerken met externen, inclusief ouders? [Vaststellingen]
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

2. Wat willen we m.b.t. tot het samenwerken met externen, inclusief ouders, nog bereiken? [Werkpunten]

Ik	School

Doelstellingen op niveau van de SCHOOL

DOEL 13

VOEREN VAN EEN PROFESSIONALISERINGSBELEID

U heeft duidelijk zicht op de deskundigheid die aanwezig is in het team en de mogelijke lacunes daarin. Bij het stimuleren van alle teamleden om zich voortdurend verder te bekwamen, houdt de schoolleiding rekening met de (school)noden.

- 1 doen we niet en we denken er niet aan daar werk van te maken
- 2 doen we niet, maar we nemen het in overweging
- 3 doen we nog niet, maar daar willen we aan werken
- 4 doen we al, maar kan beter; vraagt nog de nodige aandacht
- 5 doen we al goed; in hoge mate geïmplementeerd en in de aanpak geïntegreerd; vergt geen bijkomende inspanningen meer

Item 1: de school beschikt over een documentatiecentrum met up-to-date materiaal om in de klas te gebruiken en achtergrondinformatie die effectief ondersteuning biedt bij de opdracht als leerkracht (tijdschriften, actuele documentatie, informatie over nascholing, dvd- en videomateriaal, cd-rom...).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 2: de school voert een actief professionaliseringsbeleid. Dit houdt in:

- men heeft duidelijk zicht op de deskundigheid die in het team aanwezig is maar ook op de competenties die men nodig heeft en waarover men niet beschikt in het team;
- bij het stimuleren van alle teamleden om zich voortdurend verder te bekwamen, houdt de schoolleiding rekening met de (school)noden én de leemtes die individuele leerkrachten ervaren;
- men overlegt grondig wie welke nascholing volgt, rekening houdend met waar men met de school wil aan werken.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 3: de school neemt maatregelen om nieuwe en beginnende leerkrachten op te vangen zodat ze snel wegwijs geraken in de school (opvoedingsproject, praktische zaken, rondleiding,...) en ze de eerste weken of maanden wat extra begeleid worden (peter/metersysteem, bijwonen van activiteiten/lessen, opvolgen van eerste lesvoorbereiding, begeleiding door mentor, ...).

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

Item 4: de school voorziet in opvolging, begeleiding en evaluatie van alle leerkrachten zodat het functioneren van elk van hen versterkt wordt. Dit houdt in:

- regelmatige opvolging en ondersteuning van leerkrachten via functionerings-, begeleidings- en evaluatiegesprekken met het oog op een betere realisatie van de visie op kansenverbreding en Preventie en Remediëring;
- de school leert op welke punten en hoe men de aanpak in de klas en in het team kan verbeteren.

	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐

CONCLUSIES DOELSTELLING 13

Scores

Dit waren de scores op de items:

	we beginnen er niet aan	nog te verkennen	willen we aan beginnen	doe ik maar kan beter	doen we al ruimschoots
Beschikbaarheid documentatiecentrum					
Actief professionaliseringsbeleid					
Opvang en ondersteuning beginnende leerkrachten					
Opvolging, begeleiding en evaluatie					

Conclusies

1. Hoe staat het met het voeren van een professionaliseringsbeleid? [Vaststellingen]
Nog een hele weg af te leggen? Al goed op weg? Vooral nog verfijnen?

Ik	School

2. Wat willen we m.b.t. tot het voeren van een professionaliseringsbeleid nog bereiken? [Werkpunten]

Ik	School